

Datagedreven werken in het sociaal domein

Inspiratiesessie voor deelnemers
Expertmeeting **het ravijnjaar**

9 DECEMBER 2024

DATAGEDREVEN WERKEN IN HET SOCIAAL DOMEIN

Wie wij zijn

Hannah Vreeburg
Berenschot

Roy Valks
Berenschot

Inhoud inspiratiesessie

1. Introductie	15 min
2. Wat is datagedreven werken & waarom datagedreven werken?	10 min
3. De reis naar datagedreven actie	15 min
4. Aan de slag met 'elkaars' uitdaging	10 min
5. Datagedreven in het klein: Tips om morgen aan de slag te gaan & Afsluiting	5 min

TOEWERKEN NAAR DATAGEDREVEN WERKEN

Wie bent u en wat weet u al?

Ga naar [menti.com](https://www.menti.com)
Gebruik code **3561 7305**

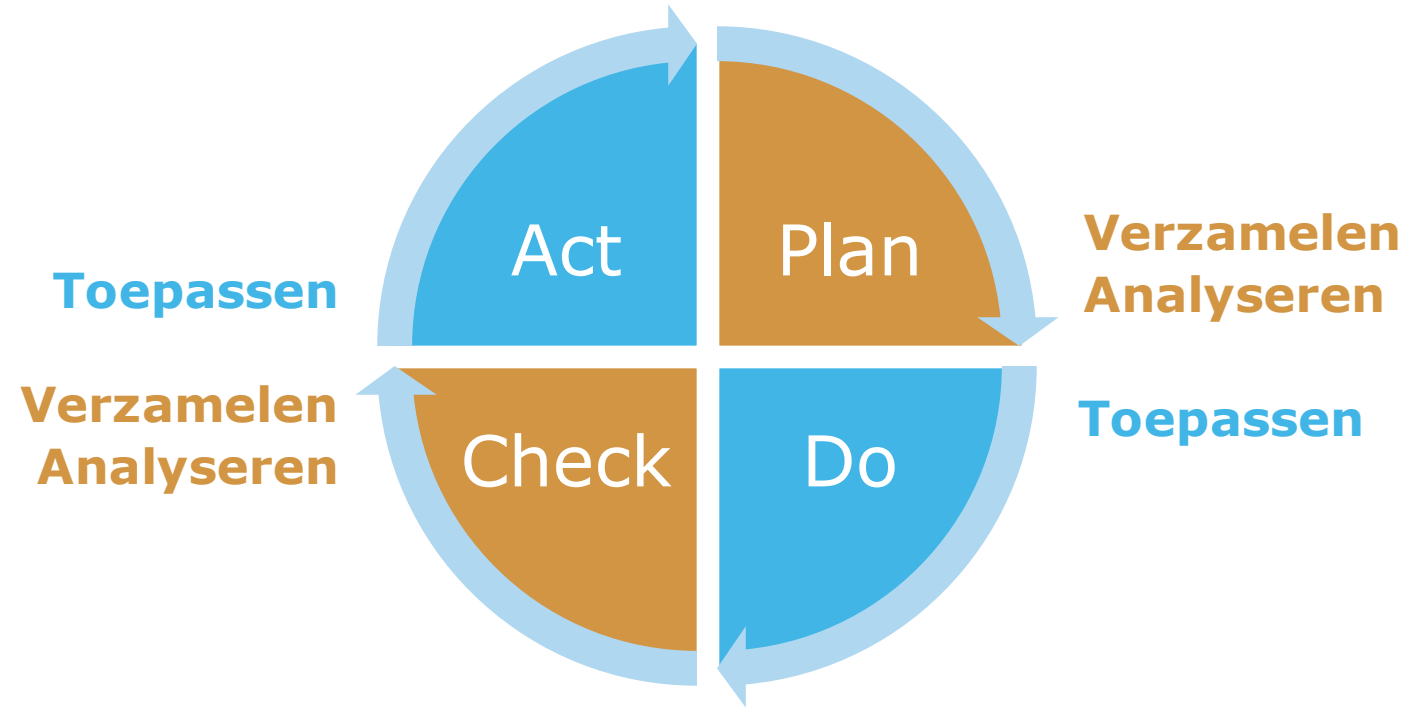
1. Wat is datagedreven werken?

De definitie van Berenschot

- **Manier van werken** waarbij organisaties **beslissingen** nemen **op basis van data-analyse**.
- Deze werkwijze omvat:
 - **Verzamelen** van gegevens uit verschillende bronnen
 - **Analyseren** van deze gegevens met behulp van geavanceerde analysetechnieken
 - **Toepassen** van de resultaten om betere beslissingen te nemen

WAT IS DATAGEDREVEN WERKEN?

De PDCA cyclus

Datagedreven werken is een manier om de PDCA cyclus **beter** en **vaker** te doorlopen

2. Waarom datagedreven werken?

WAAROM DATAGEDREVEN WERKEN?

Elke beslissing begint met een onderbouwing

Beslissing op **onderbuikgevoelens**

- Subjectief
- Niet herleidbaar
- Afhankelijk van moment
- Geen sturingsmogelijkheid
- Traag (op basis van symptomen)

VS

Beslissing op basis van **data**

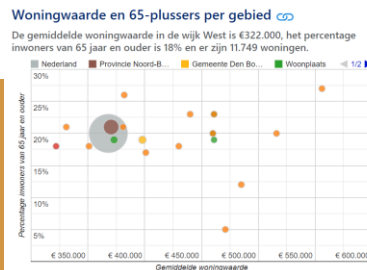
- Objectief
- Transparant (ook voor inwoners)
- Reproduceerbaar
- Duidelijke KPI's
- Real-time inzichten (op basis van indicatoren)

WAAROM DATAGEDREVEN WERKEN?

Twee voorbeelden

Wijkfoto in 's-Hertogenbosch

De 'foto' van de wijk West in 's-Hertogenbosch is een nieuw instrument waarmee je trends en ontwikkelingen kunt volgen en op basis daarvan beleidskeuzes kunt maken. De foto laat op basis van data van verschillende organisaties zien hoe het op wijk- en buurtniveau staat met de gezondheid en het welzijn van de inwoners. Dit om de werkdruk bij wijkteams te verlagen en focus op lange termijn doelstellingen te brengen.

Datagedreven sturing in Utrecht

In Utrecht verzamelde het team Vergunningen, Toezicht en Handhaving altijd al informatie over overlast, zoals aangiften, meldingen van inwoners en eigen registraties. Relatief nieuw is dat deze informatie gecombineerd wordt en omgezet kan worden naar rijkere en gebruiksvriendelijkere sturingsinformatie. Denk aan actuele informatie over de overlast in een wijk die is weergegeven op een GIS-kaart. Utrecht kan steeds beter voorspellen waar overlast gaat ontstaan. En steeds meer zijn toezichthouders zich hier ook van bewust.

Bron: [Preventie met data in het jeugdveld](#) (EU monitor, Ministerie van VWS)

Bron: [Het verhaal van datagedreven sturing in Utrecht](#) (Gemeente Utrecht en Berenschot)

WAAROM DATAGEDREVEN WERKEN?

Wanneer werkt datagedreven werken niet?

- Gebrek aan (kwalitatieve) data
- Om de menselijke maat te blijven toepassen
- Kwesties waarbij gevoel en draagvlak een groot aandeel spelen
- Lage datageletterdheid

WAAROM DATAGEDREVEN WERKEN?

Wat kan datagedreven werken wel?

- Procesondersteuning (draagvlak trajecten, inwonersparticipatie)
- Objectieve onderbouwing en onderzoek voor beleidskeuzes
- Toetsing en monitoring van effectiviteit van maatregelen met KPIs
- Real-time inzichten om te handhaven en anticiperen
- Nieuwe domein overstijgende inzichten bieden door verschillende data te koppelen, samenhang tussen indicatoren
- Transparantie richting inwoners en stakeholders over voortgang en onderbouwing
- Vergelijken, voorspellen, verklaren, identificeren etc.

WAAROM DATAGEDREVEN WERKEN?

De toegevoegde waarde van data in het sociaal domein

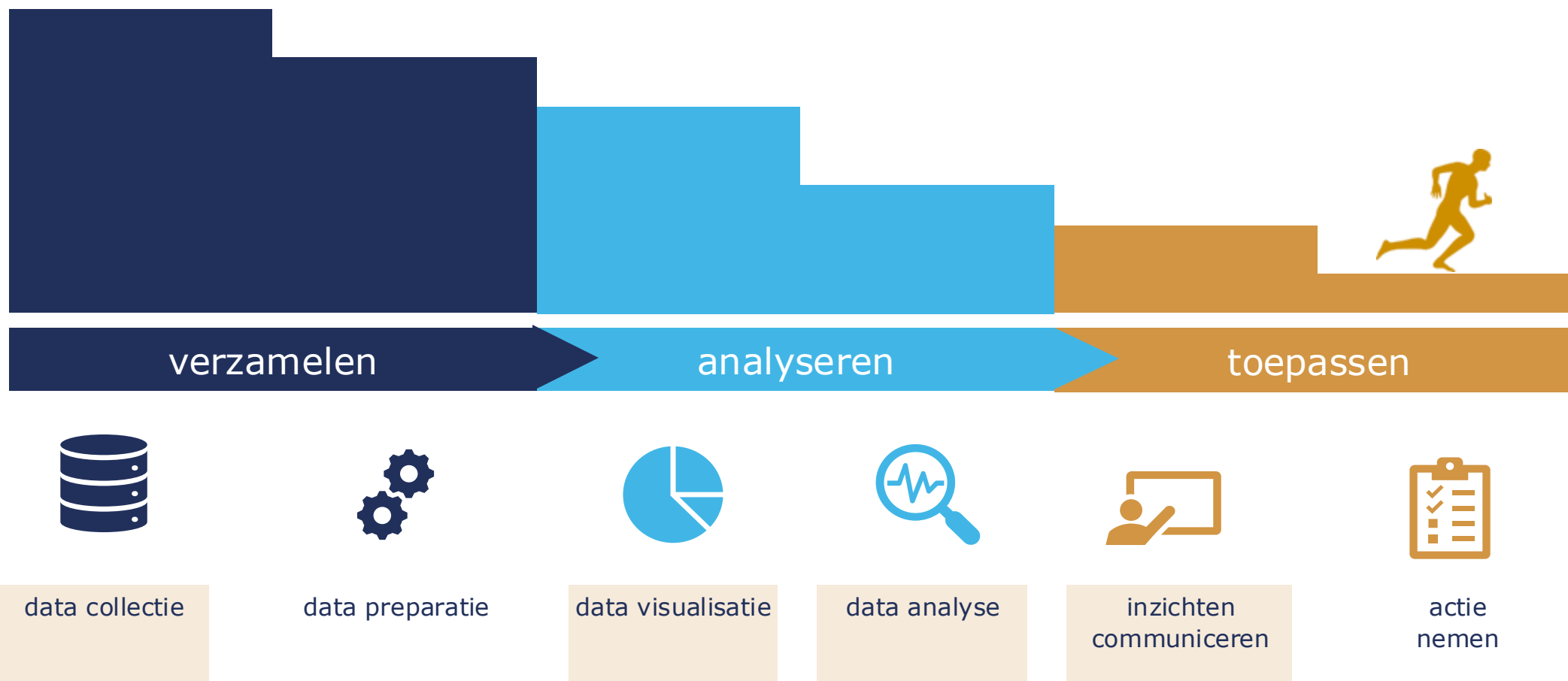
- Schaarse middelen, dus altijd een verdeelvraagstuk.
- Beleid beoogd vaak grote impact, dus een sturingsvraagstuk.
- Uitvoeringstaak die vraagt om informatie over aantallen, instroom, uitstroom, dus informatievraagstuk.
- Sociaal domein gaat ook over financiële positie van inwoners, hoogte uitkeringen, zorgkosten, marktwerking.

3. De reis naar datagedreven actie

Het model

Onderdeel van
deze workshop

Voorbeeldvraag: Wat is je doel?

Sociaal werk organisatie in Gemeente Utrecht

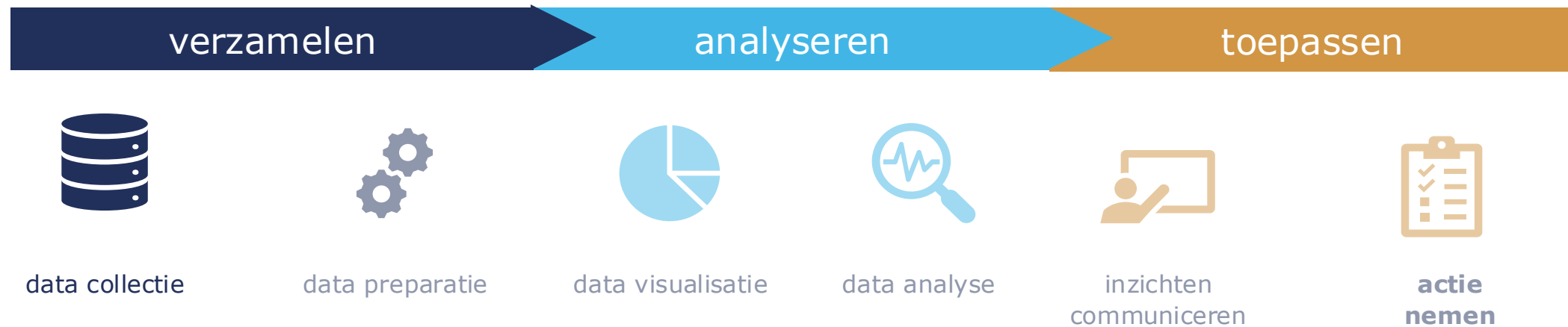
Je merkt dat er iets gedaan moet worden met de jongeren in jouw gemeente. Je hebt het gevoel dat ze steeds minder participeren in de samenleving. Je wilt de noodzaak overbrengen naar de gemeente, maar hebt daarvoor meer onderbouwing nodig.

Je gaat data gebruiken om te analyseren of jouw onderbuik gevoel onderbouwd kan worden. Je gaat data gedreven werken.

Belangrijk: maak heel specifiek welke informatie relevant is.

In dit geval **arbeidsparticipatie van jongeren**. Dit wil je vergelijken met andere **gemeenten** en eerdere **jaren**.

De reis naar datagedreven actie

Data collectie

Het verzamelen van de juiste informatie

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

inzichten
communiceren

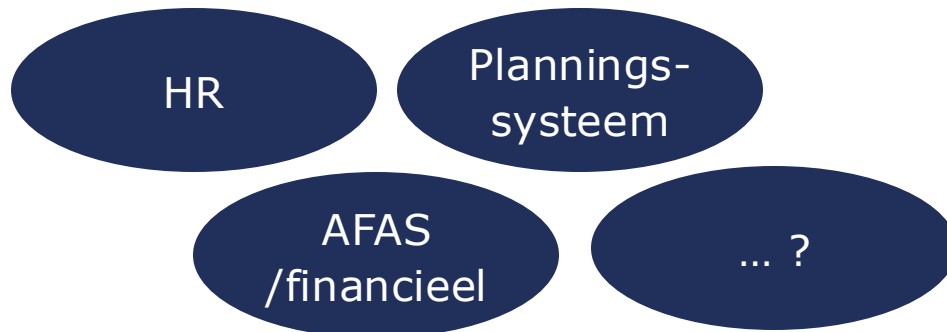

actie
nemen

Verzamel de informatie die relevant is.

- Waar kun je deze informatie ophalen?

Eigen systemen

Openbare bronnen

DE REIS NAAR DATAGEDREVEN ACTIE

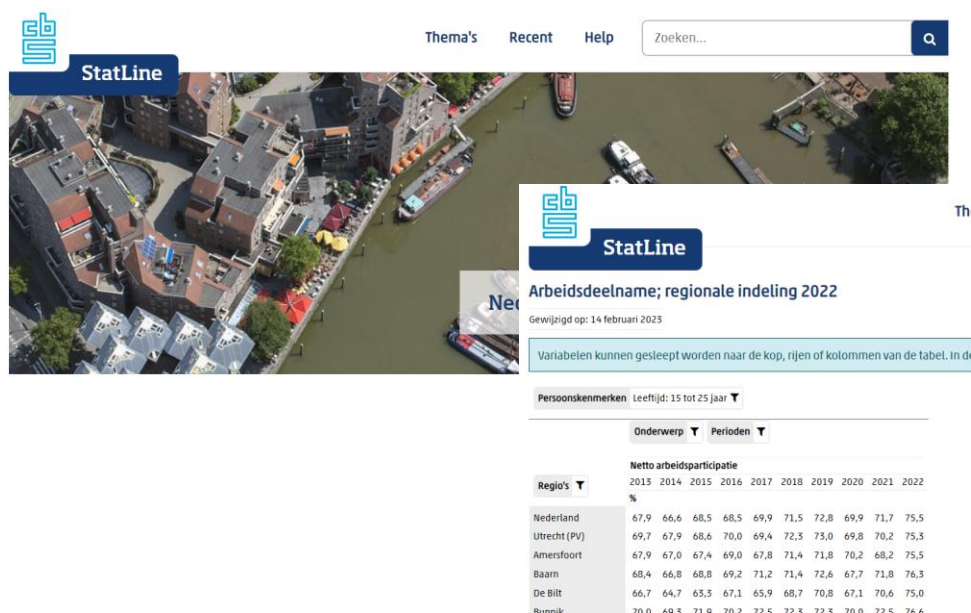
Data collectie

Openbare bronnen

data
collectiedata
preparatiedata
visualisatiedata
analyseinzichten
communicerenactie
nemen

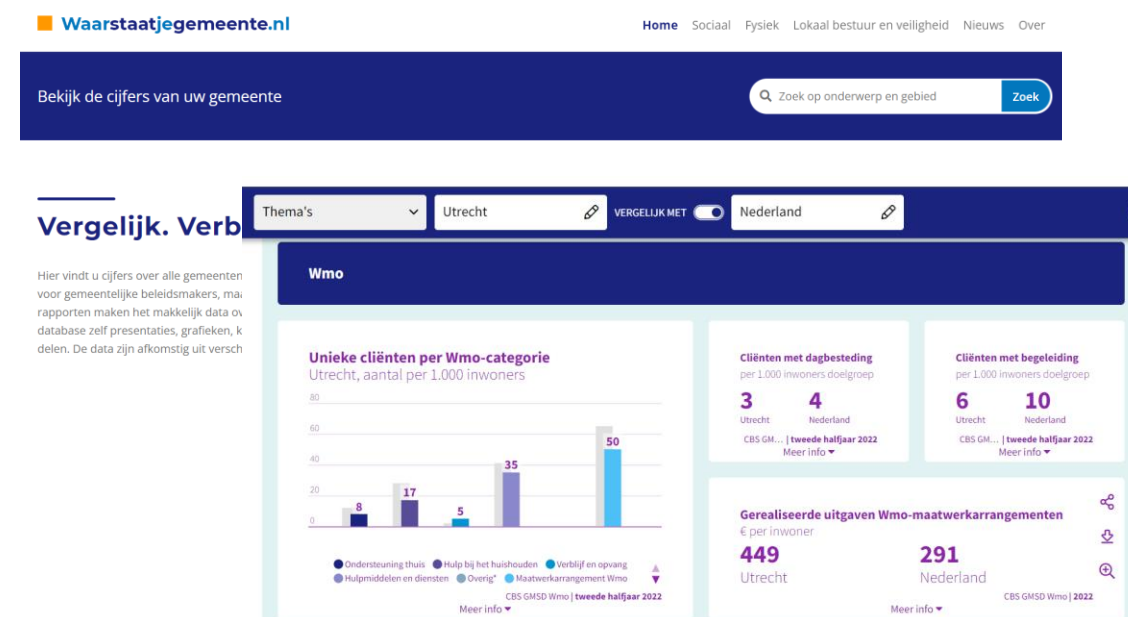
Ruwe data (tabel)

Voorbeeld: CBS

Gevisualiseerde data (grafiek, staafdiagram)

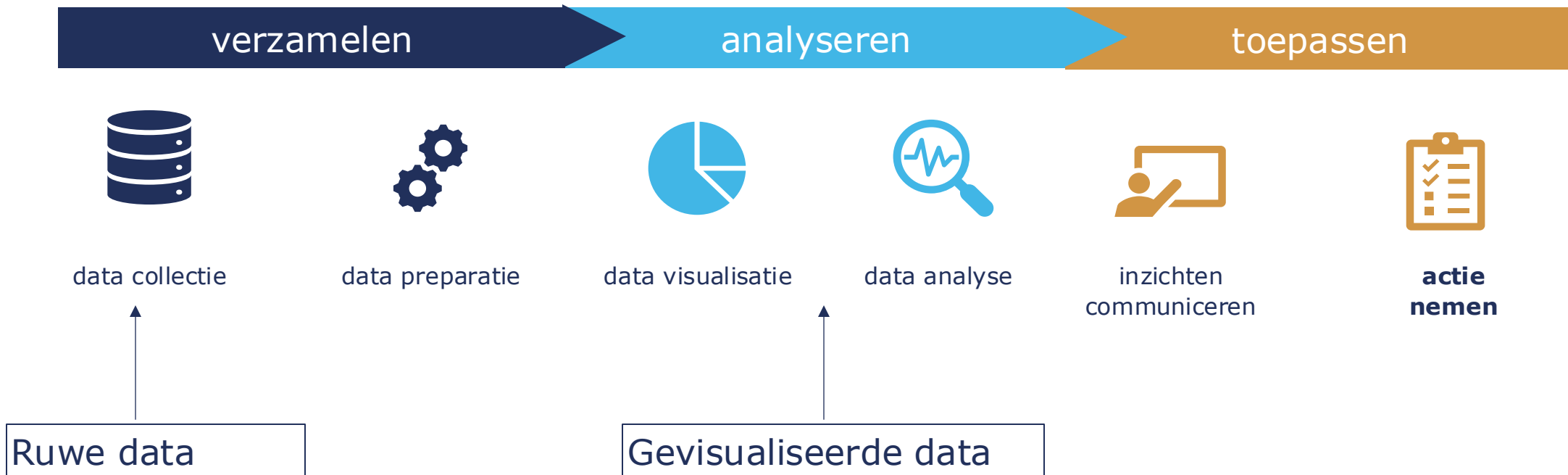
Voorbeeld: waarstaatjegemeente.nl

DE REIS NAAR DATAGEDREVEN ACTIE

Sprong naar data analyse

Met beschikbare gevisualiseerde data die aan jouw doel voldoet

DE REIS NAAR DATAGEDREVEN ACTIE

Data collectie

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

inzichten
communiceren

actie
nemen

Openbare bronnen: zoek op "arbeidsparticipatie"

waarstaatjegemeente.nl

- Verschillende thema's en niveau's (gemeente / wijk)
- Je kunt zoeken op thema

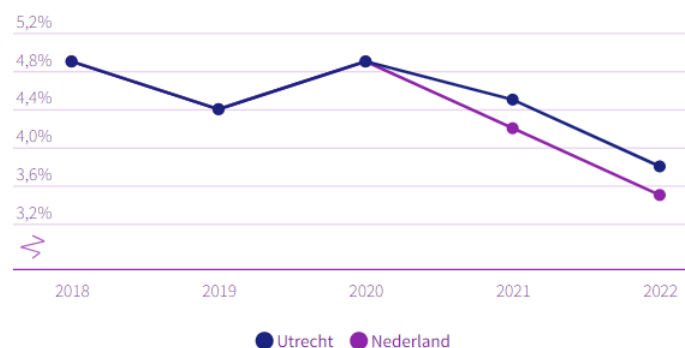
Monitor Brede Welvaart 2022

- Bekijk brede welvaart indicatoren per regio
- Je ziet je plek t.o.v. andere regio's

CBS Statline

- Alle informatie in een tabel
- Mogelijkheid tot veel doorsnedes

Werkloosheid

CBS | 2018 - 2022

Regio: Gemeente Utrecht

Arbeid en vrije tijd

Nettoarbeidsparticipatie ^

Het aandeel van de werkzame beroepsbevolking 15 t/m 74 jaar in de bevolking van dezelfde leeftijdsgroep (beroeps- en niet-beroepsbevolking).

74,8% ↑

18e
van 352 in 2021
(gedeeld met: 1 regio)

Arbeidsdeelname; regionale ind

Gewijzigd op: 14 februari 2023

Variabelen kunnen gesleept worden naar de

Persoonskenmerken Leeftijd: 15 tot 25 jaar ▼

Onderwerp ▼ Perioden ▼

Netto arbeidsparticipatie

Regio's ▼

2013 2014 2015 2016 2017

%

Nederland 67,9 66,6 68,5 68,5 69,0

Utrecht (PV) 69,7 67,9 68,6 70,0 69,0

Amersfoort 67,9 67,0 67,4 69,0 67,0

Baarn 68,4 66,8 68,8 69,2 71,0

De Bilt 66,7 64,7 63,3 67,1 65,0

Bunnik 70,0 69,3 71,9 70,2 72,0

Bunschoten 76,2 72,5 75,0 75,9 77,0

Eemnes 68,7 67,8 69,9 70,1 71,0

Houten 70,3 69,2 69,0 69,7 70,0

IJsselstein 70,5 67,9 69,6 70,8 72,0

Filter

Persoonskenmerken

Totaal personen

Geslacht: mannen

Geslacht: vrouwen

✓ Leeftijd: 15 tot 25 jaar

Leeftijd: 25 tot 45 jaar

Leeftijd: 45 tot 75 jaar

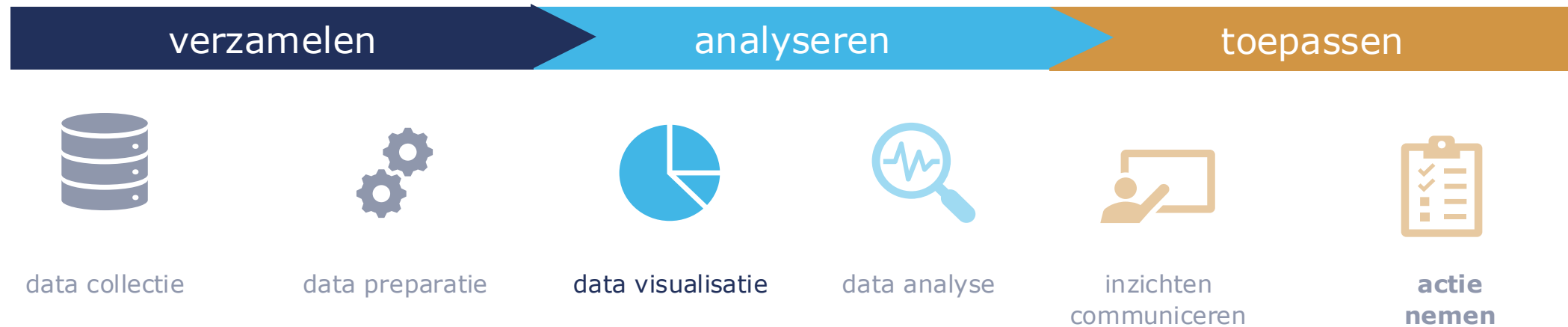
Onderwijsniveau: laag onderwijs

Onderwijsniveau: middelbaar onderwijs

Onderwijsniveau: hoog onderwijs

Onderwijsniveau: onbekend

De reis naar datagedreven actie

Data visualisatie

Snel inzicht krijgen

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

inzichten
communiceren

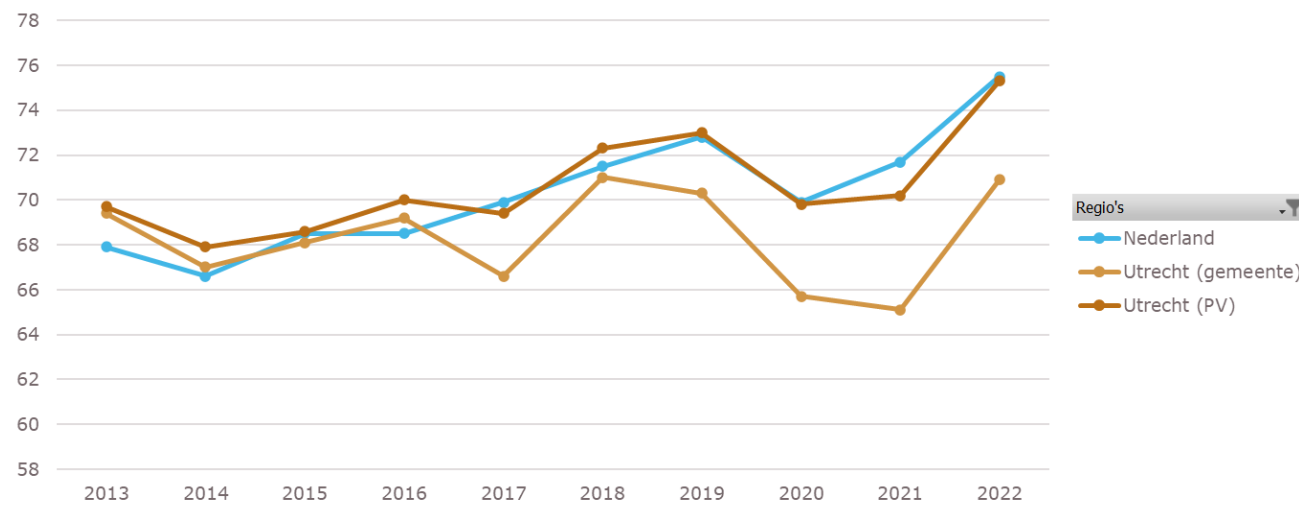
actie
nemen

Door je informatie te visualiseren kun je snel inzichten krijgen.

Want in een visualisatie vallen bijzonderheden of relaties sneller op. (analyse)

Doordat visualisaties makkelijker te lezen zijn, kunnen ze je ook helpen je verhaal over te brengen. (presentatie)

Jaar	Nederland	Utrecht	
		(gemeente)	(PV)
2013	67,9	69,4	69,7
2014	66,6	67	67,9
2015	68,5	68,1	68,6
2016	68,5	69,2	70
2017	69,9	66,6	69,4
2018	71,5	71	72,3
2019	72,8	70,3	73
2020	69,9	65,7	69,8
2021	71,7	65,1	70,2
2022	75,5	70,9	75,3

Data visualisatie

Maar welke visualisatie gebruik je?

Je vraag bepaalt de meest geschikte visualisatie.

Visualisatie van ...	Visualisatie type
Vergelijken van categorieën	Kolom of staafdiagram
Vergelijking over tijd	Lijndiagram
Vergelijking deel van geheel	Ring (donut) of taart diagram
Correlatie	Spreading of bellen diagram

DE REIS NAAR DATAGEDREVEN ACTIE

Data visualisatie

Voorbeelden arbeidsparticipatie

Vergelijken **gemeenten (categorie)** op waarde van het meest recente jaar.

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

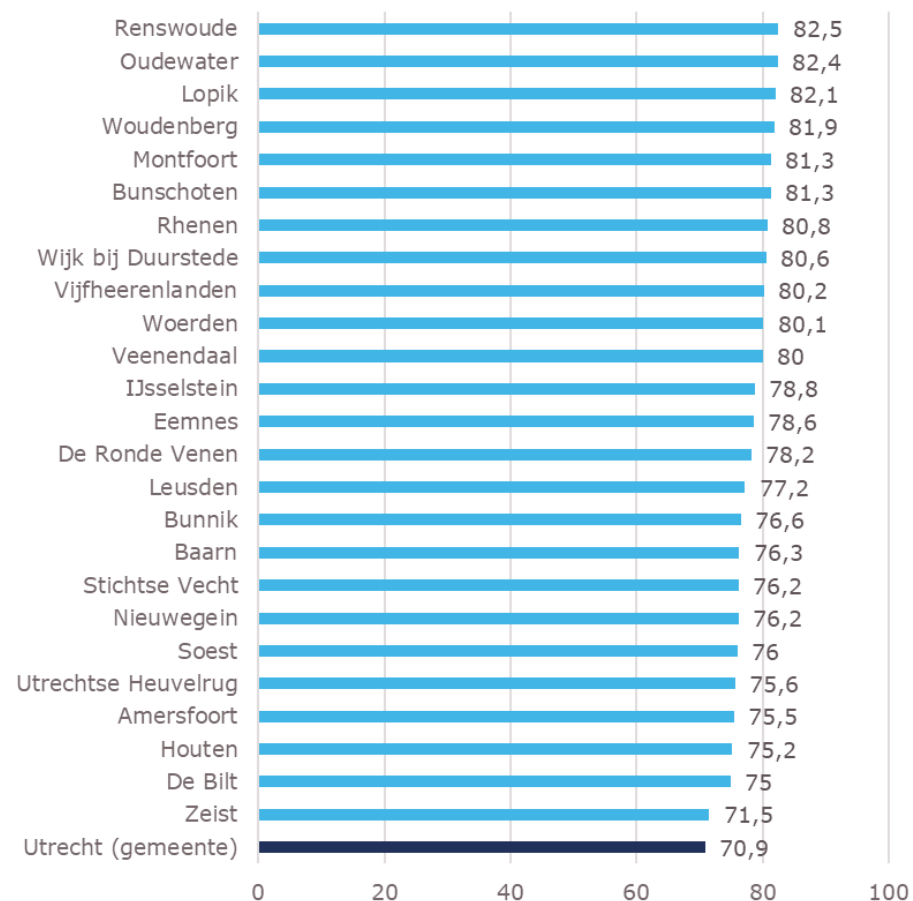

inzichten
communiceren

actie
nemen

Netto arbeidsparticipatie van 15-25 jaar in 2022
(%)

Data visualisatie

Voorbeelden arbeidsparticipatie

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

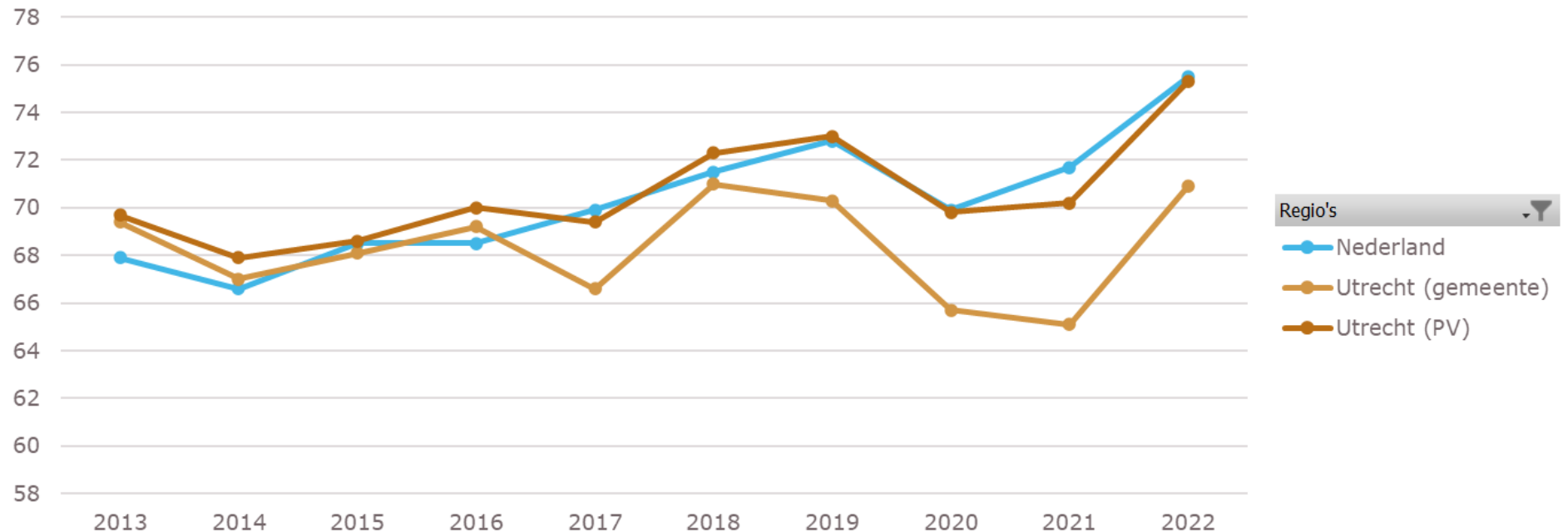
inzichten
communiceren

actie
nemen

Vergelijken **jaren (over tijd)** met heel Nederland en provincie Utrecht.

Netto arbeidsparticipatie van 15-25 jaar (%)

DE REIS NAAR DATAGEDREVEN ACTIE

Data visualisatie

En waar maak je visualisaties?

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

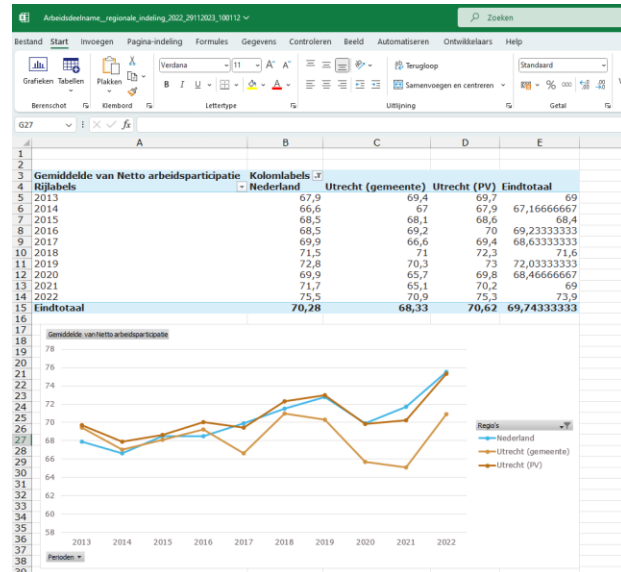

inzichten
communiceren

actie
nemen

Microsoft Excel

- Meer algemeen bekend
- Laagdrempelig
- Gebruik van 1 data bron
- Statische visualisaties

Microsoft Power BI

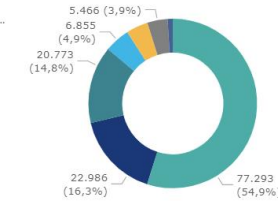
Geografische structuurkenmerken

Bodemgebruik 2017 (ha)

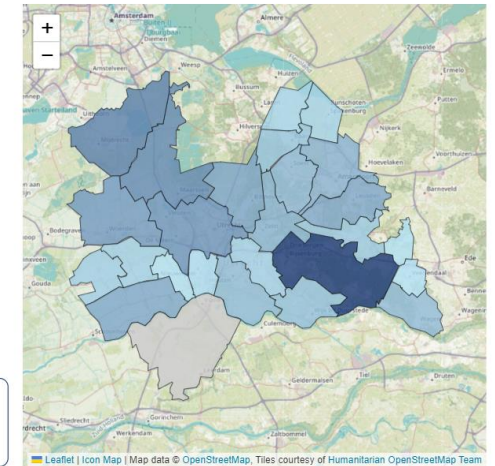
Bodemgebruik, uitgebreide gebruiksvorm, per gemeente (CBS 70262ned)

Gebruiksvorm

- Agrarisch terrein
- Bebouwd terrein
- Bos en open natuur...
- Binnenwater
- Recreatieterrein
- Verkeerterrain
- Semi-bebouwd terr...

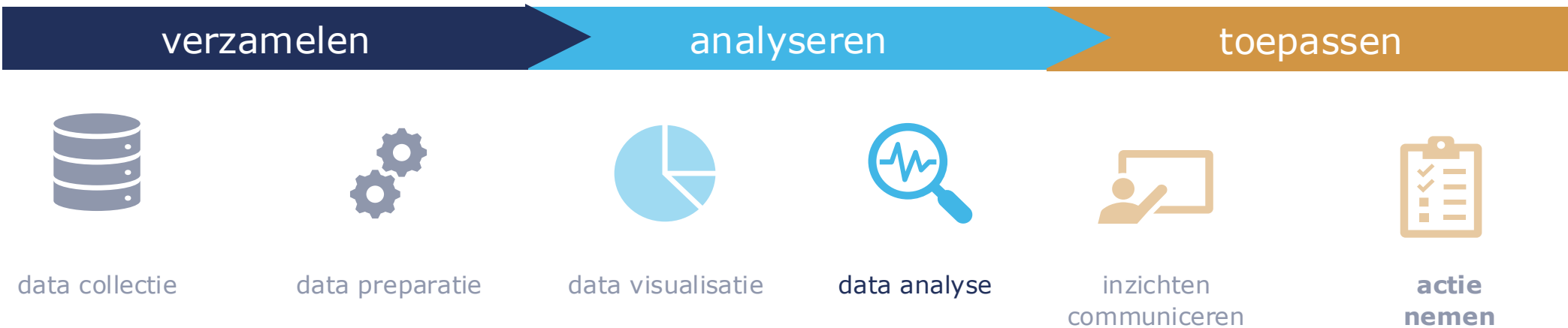

Totaal geselecteerde
gemeente(n):
422.016
ha

- Koppelen van meerdere data bronnen
- Veel visualisatiemogelijkheden & interactie
- Makkelijk deelbaar
- Mogelijkheid om real-time data in te laden

De reis naar datagedreven actie

DE REIS NAAR DATAGEDREVEN ACTIE

Data analyse

Wat haal je uit de data?

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

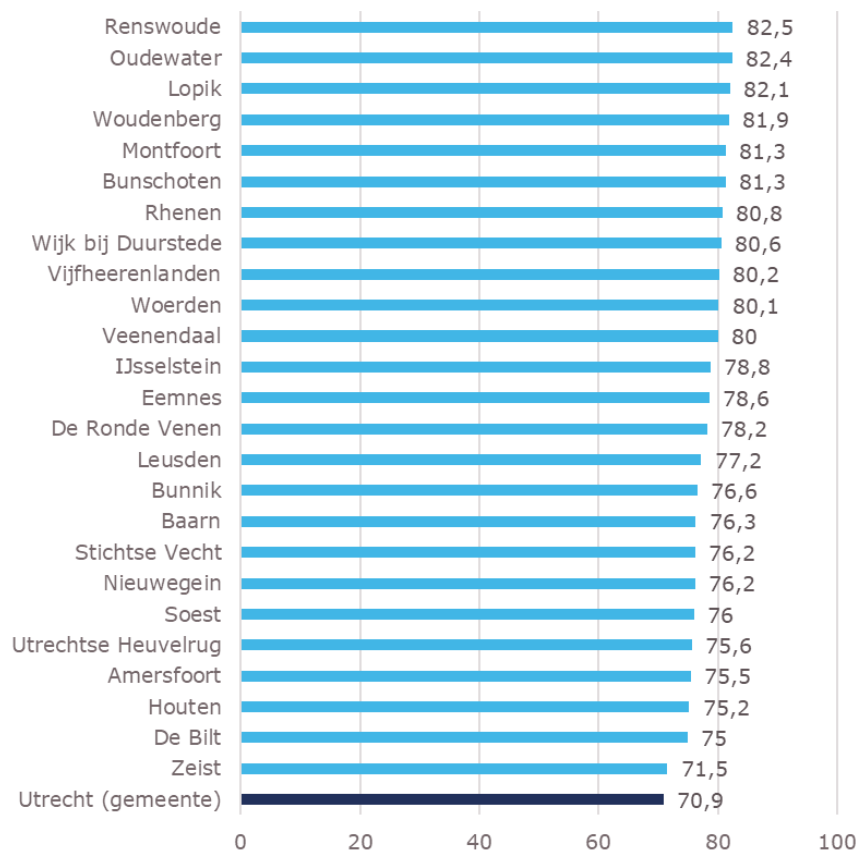

inzichten
communiceren

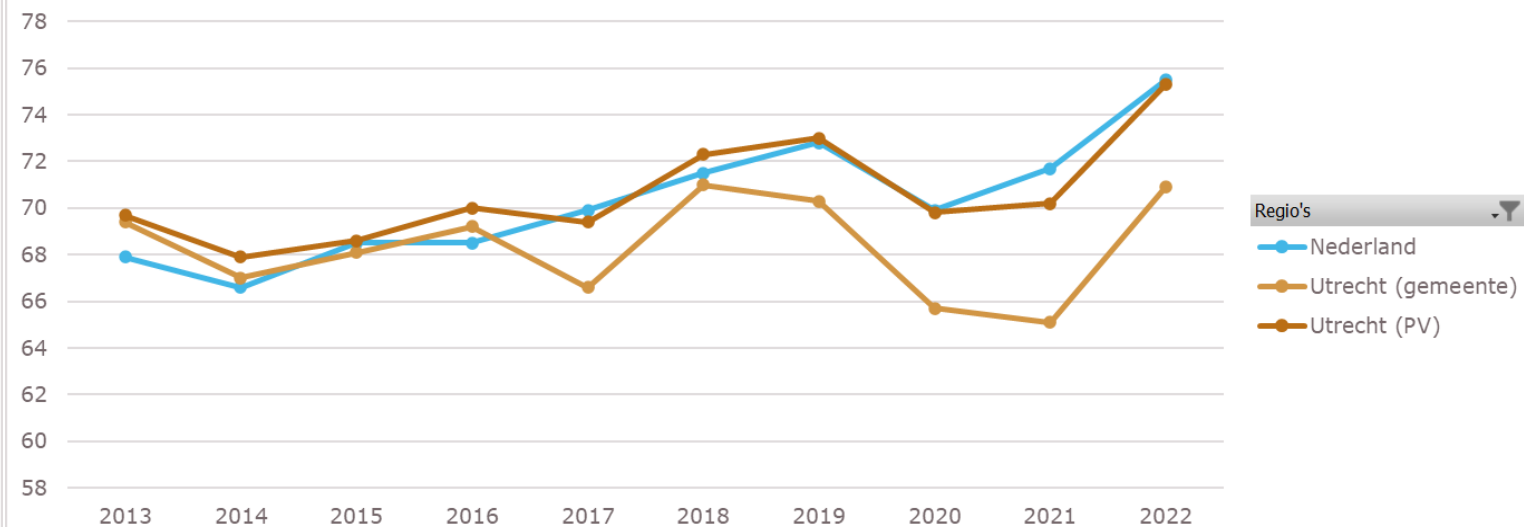

actie
nemen

Netto arbeidsparticipatie van 15-25 jaar in 2022 (%)

Netto arbeidsparticipatie van 15-25 jaar (%)

Data analyse

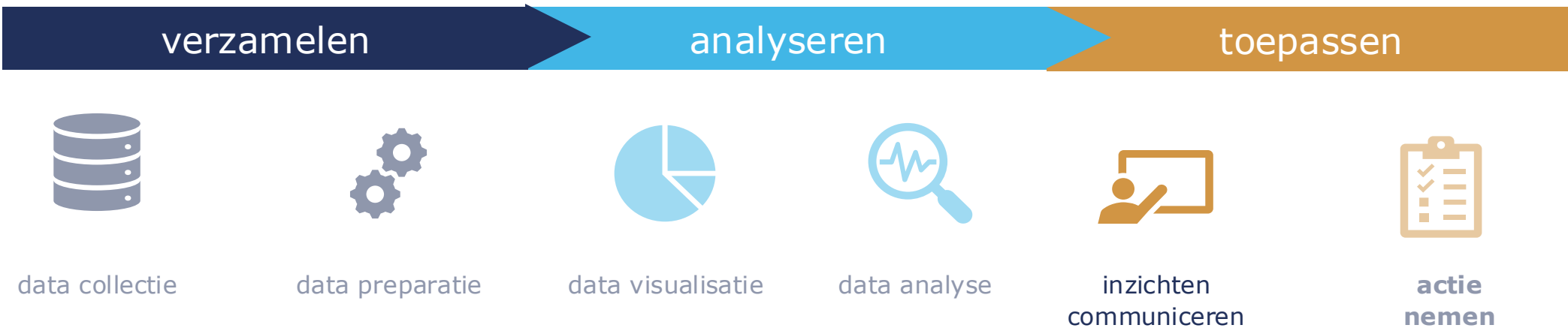
Wees je bewust van andere factoren

- Wat is de impact van andere factoren?
 - Denk aan COVID-19, vakantieperioden, gemeentefusies, etc.
- Cijfers **niet direct beoordelen**, maar controleer bij personen die met deze waarden bezig zijn.
 - Hoe zijn deze cijfers tot stand gekomen? (voor informatie uit eigen systemen)
 - Wat is een verklaring voor de daling/stijging/het verschil?

Let wel op dat je de juiste informatie met elkaar vergelijkt:

- Maak het relatief: per inwoner/ hoeveel inwoners per medewerker / hoeveel inwoners per oppervlak / percentuele waarde of stijging

De reis naar datagedreven actie

Inzichten delen

Hoe neem je anderen mee?

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

inzichten
communiceren

actie
nemen

DE REIS NAAR DATAGEDREVEN ACTIE

Inzichten delen

Hoe neem je anderen mee?

data
collectie

data
preparatie

data
visualisatie

data
analyse

inzichten
communiceren

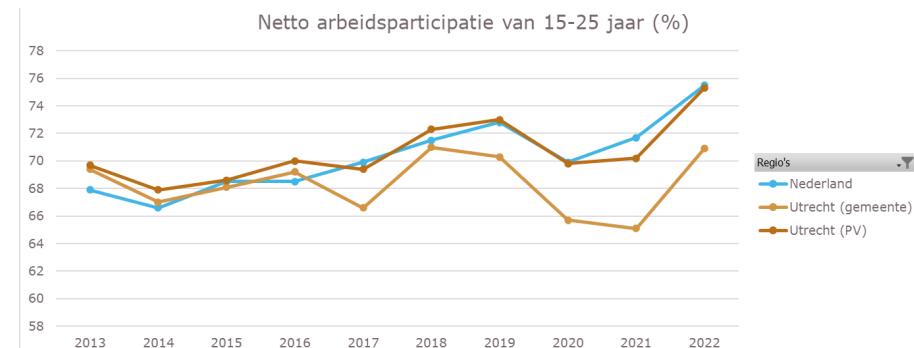

actie
nemen

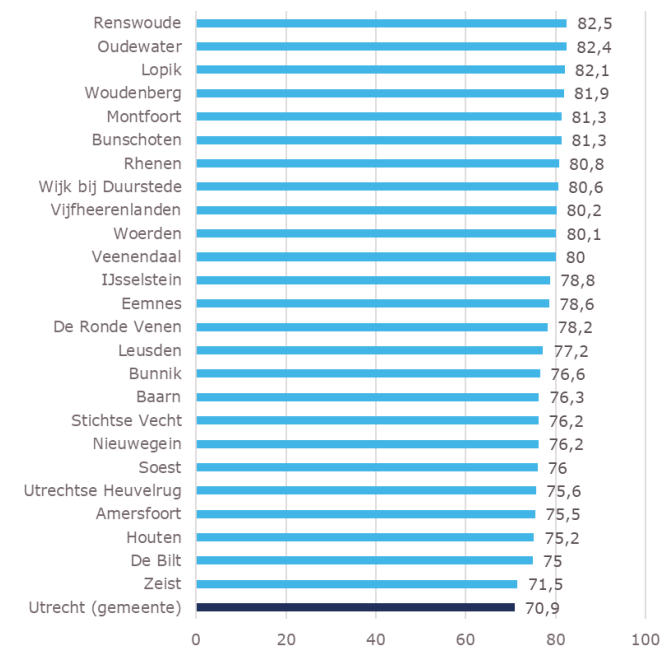
Er moet meer aandacht naar de jongeren in Gemeente Utrecht. Ze participeren relatief minder dan in andere gemeenten.

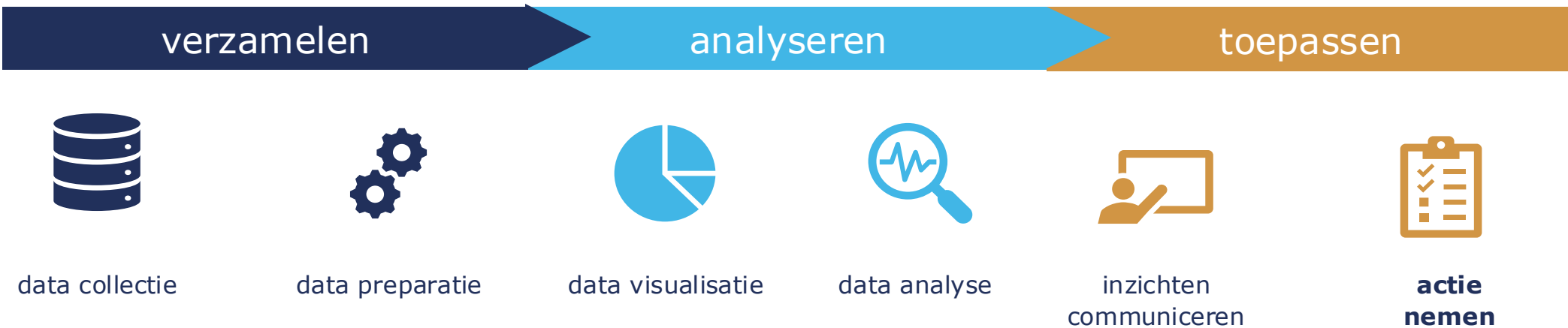
Netto arbeidsparticipatie (%)
voor groep 15-25 jaar

Netto arbeidsparticipatie van 15-25 jaar in 2022 (%)

De reis naar datagedreven actie

4. Aan de slag met datagedreven werken

AAN DE SLAG

Opdracht (deel 1): In 5 min

1. Vorm groepjes van 3-4 personen
2. Bedenk gezamenlijk 1 concrete uitdaging om met datagedreven werken aan de slag te gaan
3. Schrijf deze op een A3 in het midden

AAN DE SLAG

Opdracht (deel 2): In 5 min

1. Geef de A3 door naar het volgende groepje
2. Schrijf in 1 minuut zoveel mogelijk oplossingen voor de uitdaging op een plaknotitie en plak deze op de A3

4. Tips om morgen te starten met datagedreven werken & afsluiting

3 tips om morgen te starten

1. Registratie in systemen is leidend
2. Begin klein en deel successen
3. Stem het gebruik van KPI's af op het niveau van je gesprekspartner

Afsluiting

Vragen of opmerkingen over datagedreven werken?

Is je houding over datagedreven werken veranderd door deze inspiratiesessie?

Waar ga je morgen mee aan de slag?

BENIEUWD NAAR ALLE MOGELIJKHEDEN?

Contact

Hannah Vreeburg

☎ 06 45 50 56 11

✉ h.vreeburg@berenschot.nl

Roy Valks

☎ 06 11 77 61 14

✉ r.valks@berenschot.nl

Berenschot

www.berenschot.nl

linkedin.com/berenschot